

A CSENGERI ADY ENDRE GIMNÁZIUM, SZAKKÉPZŐ
ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM *Szilgyain*
RAGADVÁNYNEVEINEK VIZSGÁLATA

KÉSZÍTETTE:
MESTERNÉ JUHÁSZ BEÁTA
III. ÉVFOLYAM
MAGYAR LEVELEZŐ

Bevezető

Dolgozatomban a csengeri Ady Endre Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium diákjainak ragadványneveit, azok eredetét, szófaját[?] kívánom vizsgálni.

Évfolyamonként két osztályban végeztem gyűjtőmunkát tekintettel arra, hogy nemcsak gimnáziumi, hanem gazdasági és szakmunkás osztályok is működnek az iskolában. A vizsgált, 9 osztályban (az ötödik évfolyamosokkal együtt) 264 ^{meglepően kevés!} nevet gyűjtöttem. A tanulókkal leírtam hivatalos nevüket, osztályukat és ragadványnevüket, illetve kértem, hogy hasonló módon nevezzék meg néhány ragadványnevet viselő diáktársukat is. A rendelkezésre álló névanyag többféle csoportosításra ad lehetőséget.

A ragadványnevek kialakulása szempontjából nem elhanyagolható, így dolgozatomban ismertetem lakóhelyem történetét. Ezután kitekintek a magyar személynévadás – ezen belül a ragadványnevek – történetére.

Ezt követően felsorolom használati formájuk alapján a gimnázium tanulóinak ragadványneveit, majd eredetük, végül szófajuk szerint csoportosítom, magyarázom őket. A ragadványnevek mellett zárójelben tüntetem fel az illető diák hivatalos nevét. A diákok többsége a kiejtett változatot (pl. *Csunya*) ismertette (így használom én is), de előfordulnak az írott formát alapul vevő névadási formák is (pl. *Qni*, *Baby Facce*). Ezeknek általában funkciója (pl. szójáték) van.

Tapasztalataim:

Gyakori, hogy egy diáknak (főként a népszerű gyerekeknél, illetve az elsősöknél tapasztaltam, ahol még nincsenek kiforrva a társas kapcsolatok) egyszerre több neve is van. Érdekes tapasztalat, hogy ezek a diákok általában több névvel illetik magukat, mint amennyiről osztálytársaik tudnak. (Pl. *Puccparádé*, *Tügyfalvi*, *Tütyi* ragadványneveket viselő Tősér

Zoltán még a *Balcsama*, *Süni*, *Lipuci* neveket is felsorolta saját csúfneveként). Ezekben az esetekben az ok valószínűleg az, hogy ide vették a diákok az iskolán kívül (család, baráti kör) szerzett neveket is. Olyan eset is előfordult, hogy az illető nem tud arról, hogy csúfneve lenne (vagy más megnevezésről van tudomása), pedig többen említik. Ilyen pl. a *Szexi* (Fekszí Éva) név, amelyről viselője nem tud. Viszont saját beceneveként adja meg a „*Vicé*”-t, amelyről igen kevesen adnak információt. *Ér a belső megírre egy dolgot!*

Meglepően kevés az iskolai életre vonatkozó névadás. Túlnyomó többségben a testalkatra, külsőre vonatkozó nevekkel találkoztam. Ezen kívül nagy még a becenevek (család- és utónévből képzett egyaránt) száma is. Ezekre jellemző a kiejtett és az írott forma keverése (Pl. *Beccy*, *Lizzy*, *Qni*), vagy a név idegenszerűvé tétele (Pl. *Norbinszky*, *Márticsku* stb.)

Számos ragadványnevet mese- vagy rajzfilmfigurák után kapnak viselőik, amely a tanulók életkorával, érdeklődési körével magyarázható.

Örökölt ragadványnevekre is találtam példát, de a diákok inkább saját nyelvi leleményükre, játékos kedvükre támaszkodnak a névadás során.

Azt tapasztaltam, hogy a ragadványnevek használati köre csak egy-egy szűk közösség (osztály), esetleg évfolyam tagjaira terjed ki. Ritka az olyan eset (főként a népszerű, hangadó tanulókat érinti), amikor minden évfolyam ismeri egy diák ragadványnevét.

I. Csenger város történetéről ? *Hogyan és az itteni nagyhatal- nevelés*

Csenger Magyarország észak-keleti szegletében a Szatmár-Beregi síkságon található. Ez a táj hazánknak folyóvizekkel legjobban ellátott területe, melyen nagy

kiterjedésű mocsaras, rossz lefolyású területek voltak, s a falvak - Csenger is - az ezekből kiemelkedő hátakra települt. E vidék meghatározó folyója a Szamos.

A történelem előtti időkben, az őskorban is emberek által lakott volt e vidék. Azonban Csenger története lényegesen a honfoglalással, illetőleg az ezt követő évekkel kezdődik. Kialakulása a szatmári várispánsággal van összefüggésben. A keleti határok kijebbi tolódásával létkérdés e vidék védelme. Mocsaras, erdős jellegéből adódóan kiválóan betölthette a határ, a gyepű szerepét.

Valószínűleg a XI-XII. században telepedtek meg Csengerben az első lakók. Ezek a szatmári királyi várhoz tartozó katonáskodó emberek, várjobbágyok voltak.

A város neve valószínűleg személynév eredetű. Az ismeretlen eredetű Csenger személynév -r kicsinyítő képzős alakja. Viselője minden bizonnyal az ide települő várjobbágyok vezetője volt.

A XIII. századra a várjobbágyok többsége nemesi rangra emelkedett, s így a korábban általa gondozott várföldek urává vált. Talán ennek köszönhetően fejlődött Csenger viszonylag korán jelentősebb helyé.

1219-ből való az első írásos említése - Senguer alakban -, mely a Váradi Regestrumban olvasható. A középkorban többféleképpen írták: pl. Chenguer, Chengur, Chenger, Chinger.

1239-től írásos feljegyzés maradt fenn a Káta nemzetséggel kapcsolatban.

A Káta nembéli Csaholyi család vetette meg a lábát Csengerben, s birtokközpontjukat ide helyezték át. Immár minden adott volt a mezővárossá váláshoz: fontos átkelőhely a Szamoson, önálló kismanesség és egy országos híri főúri család birtokközpontjának jelenléte.

Csenger - a fellendülés és rangraemelkedés vitathatatlan jeleként - a XIV. századra a nemesi vármegye központjává kezdett válni. Ekkortájt épült a ma is álló koragótikus temploma, mely a város legrégebb és legjellegzetesebb épülete.

Csenger jelentősége a XV. században fokozatosan nőtt, hídjá miatt fontos átkelőhely volt a Szamoson. 1388-ban vásártartási jogot kapott, 1429-ben pedig mezővárosi rangra emelték.

A falutelepítés - mely Csenger erősödő központi szerepét jelzi - 1435-ben indult meg, amikor a csengeri határból kialakították Csengerújfalut. Az 1400-1500-as években oklevelek már említik Szamosbecs, Tatárfalva, Sima, Angyalos, Gécz és Tótfalu neveit. A lakosság etnikai képe egységesen magyar, a honfoglaláskor itt talált szláv lakók teljesen beolvadtak.

Az 1600-as évek közepétől megtorpant a város fejlődése. A politikai - és hadiesemények veszélyessé és bizonytalanná tették az életet. Csenger stratégiai szerepe megnőtt a Rákóczi szabadságharc kezdeti időszakában, a Szatmár várába szorult császári csapatok miatt. Bár a közvetlen hadiesemények elkerülték, mégis sokat szenvedett. A császári seregek kitéréseik alkalmával felégették a környék falvait. 1707-ben leégett a templom, majd az egész város is.

Csenger a háborús veszteségeket igyekezett minél hamarabb kiheverni.

1745-ben teljesen rendbehozták a leégett templomot. Ekkortájt készült a kazettás famennyezet.

Az első magyar népszámlálás (1787) alkalmával a város lakosainak számát 1468 főben állapították meg.

Az 1848-49-es események Csengert nem érintették közvetlenül, de nemzetőri, sorozási központ volt. Csengeri illetőségű volt az a Riskó Ignác, aki Petőfi baráti körébe tartozott.

1877-ben megalakult a csengeri járás, de megszűnt a mezővárosi cím. Lakossága ekkor már 2968 fő.

Az első világháborúban több mint száz férfi halt hősi halált. Emléküket szobor őrzi. A trianoni békediktátummal bekövetkezett a város életében a legnagyobb tragédia, mely gátat emelt a további fejlődésének. Elvagták természetes és történelmi központjától, Szatmárnémetitől. Járási székhely funkcióját is megszüntették 1969-ben. Ez a döntés hosszú évtizedekig rányomta bélyegét a településre.

Észak-Erdély visszacsatolásával 1940-től ismét Szatmárnémetihez kapcsolódott Csenger közigazgatásilag. A zsidó lakosság deportálásával sokat romlott az ellátási helyzet. Megbénították a kereskedelmi életet azzal, hogy a zsidó boltok árukészletét, műhelyük felszerelését széthordták. A háborús megpróbáltatások Csenger számára a Szamos-híd felrobbantásával értek véget. 1944. október 24-én „szabadult fel” a település.

Lassan megindult az élet. 1947-ben épült fel az új Szamos-híd, mely megindította a forgalmat a folyó túlsó partjával. 1948-ban államosították az oktatási intézményeket. 1951-ben Tüdőgondozó Intézet nyílt meg, segítve a környék lakosságának egészségügyi ellátását.

A hatvanas évek jelentős eseménye, hogy 1961-ben gimnázium kezdte meg működését az általános iskolával közös igazgatásban, de rövidesen önállósult. Csenger szerepe így kulturális téren is megnőtt.

Az 1970-es árvíz mélyen belevésődött az itteni emberek emlékezetébe. A lakosság homokzsákokkal és egyéb anyagokkal, emberfeletti munkával igyekezett megakadályozni a katasztrófát, de nem sikerült. Az árvíz elpusztította Nagygéc és Komlódtótfalu nagy részét.

Az újjáépítés hamarosan elkezdődött. Új településrészt alakítottak ki Újtelep néven, főként a komlódtótfalusi és nagygéci lakosok számára.

Az újabb tragédia megelőzésére egy új, erősebb töltést építettek. Az új gátrendszerhez kapcsolódó úthálózat vonalvezetése elkerülte Csengert, s a régi lebontott híd helyébe az újat Szamosbecs alatt építették meg, ezzel teljesen megszüntetve az átmenő forgalmat.

1973-ban új gimnázium épült s felvette az Ady Endre nevet. A városiasodás előfeltétele volt, s azt segítette a község csatornázása, és a telefonhálózat korszerűsítése. A vezetékes gázhálózat kiépítése is mérföldkőnek mondható a település történetében.

1989-ben Csenger városi rangot kapott. A 90-es években Makovecz Imre építész és tervezőcsoportja közreműködésével korszerű épületek születtek a város központjában: pl. a Városi Sportcsarnok, a Népjóléti Intézmény vagy az Általános Iskola. Jelenleg is folynak a tervezetek a városkép formálására, amelyek szintén, a mintegy 5600 lakost számláló Csenger fejlődését szolgálják.¹

Településünk nyelvjárási jellemzői ?

Településünk az Északkeleti nyelvjárási területhez tartozik. Főbb nyelvjárási jellemzők:

1. Diftongusok előfordulása:

jó – jou

fő – főü

szép – szeip/sziep

2. Erősen illabiális ejtés:

fől – fel

söpör – seper

3. Erős fokú a j-zés:

pálinka – pályinka

lány- lyány

4. Gyakran használ ő helyett ú hangot:

kő – kú

bőr - búr

5. A hosszú í, ú, ő hangok megterhelése kicsi:

csúnya – csunya

kínos – kinos

betű – betü

6. A helyhatározó ragok sajátos használata:

Hová? kérdésre a Hol? kérdés ragjaival: -nál, -nél válaszol a -hoz, -hez, -höz helyett.

Honnan? kérdésre Nem -tól/-től, -ról/-ről formát, hanem a -tul/-tül, -rul/-rül -t használja.

7. Igeragozásnál gyakori az -en rag:

megy- megyen

vesz – veszen

Ezen jellemzőket magukon hordják ragadványneveink is. Írásmódjuk nem követi a helyesírási normát, hanem a helyi kiejtési formához igazodik.

Pl.: Firész (fűrész) Csunya (csúnya) stb.

II. Személynévadásunk történetéről

„Nyelvi műveltségünknek alapvető eleme a névkultúra: a nevek megválasztása, alkalmazása, használata. A nyelvi jelenségek közül legkorábban a nevével kerül kapcsolatba az egyén, ez az a szó, amelyet legtöbbször hall, leghamarabb megért, s ezt egész életén keresztül viseli. Minden embernek szimbolikus, de jellemző ismertetőjegye a név, amelynek alakulása kölcsönös kapcsolatot feltételez a viselőivel és a használójukkal, s ezek nyelvi, szokásbeli, alkati sajátossága, külső-belső tulajdonsága szerint változik bizonyos határok között.”²

A **személynevek** tanulmányozása betekintést nyújt egyes korok és népek névadási szokásaiba.

A régi névadásban nagy szerepet játszott a névmágia és a névtabu. A gonosz szellemektől, démonoktól való félelem következményei lettek: Nemél, Nemvaló (nem létező), Beteg, Csúnya nevek (mai nyelvre átírva).

Gyakran kívánságneveket adtak az újszülöttnak, hogy előnyös tulajdonságokkal, fényes jövővel rendelkezzen. Ilyenek a Bátor, Bódog.

A középkori névadásra hatással volt a Trója-regény. A XVIII. század végén és a XIX. század elején népszerű irodalmi művek nagyon sok, addig egyáltalán nem, vagy kevéssé használatos nevet terjesztettek el.

A reformkor idején, a nemzeti romantika korában vált népszerűvé a Béla, Zoltán, Ildikó, Enikő, Emőke. A névdivat rendszerint felülről lefelé terjedt. A polgárság utánozta az előkelőket, a falu a várost.

Bár a névdivat hatása minden korban érezhető, a nevek mégis őriznek ősi szavakat, mint a Gyula (méltóságnév), Levente (levő, létező). Ma már nem használatos keresztnevek is fennmaradtak a vezetéknemeknek köszönhetően: Fábrián, Borbás, Fóris, Gál, Orbán.

A mai neveket négy kategóriába soroljuk:

1. *Keresztnév vagy utónév*

A névadók rendszerint a szülők.

2. *Vezetéknév (családnév).*

Nálunk a XIV-XVI. században keletkezett. Férfiágon öröklődik.

3. *Ragadványnév.*

A közösség ruhazza az egyénre, gyakran akarata ellenére. Egy részük öröklődik,

más részük nem.

4. *Álnév.*

Viselője maga választja, esetleg ragadványnevét fogadja el álnévnek. Aktív névváltoztatás leginkább a vezetéknévek használatában fordul elő.³

A magyar személynévadás történetének vizsgálatánál figyelembe kell vennünk az egyelemű és többelemű nevek problémáját.

A) Az egyelemű nevek fejlődése

A népvándorlás ~~hun, germán, török~~ népeinél egyelemű név volt a szokásos, csakúgy, mint a volt római provinciákban. A kereszténység első századaiban még a kelta, germán, szláv, török neveket is használták Európa szerte, bár a bibliai nevek sem voltak ismeretlenek.

Eredetileg minden személy egyetlen nevet viselt, így a honfoglaló magyarság is. Ezeknek a neveknek egy része eredeti magyar név volt,

másik része egyházi eredeti vagy becézett alakban, harmadik része pedig ismeretlen eredetű, többnyire egytagú szó és ennek továbbképzései.

A régi névadás szoros kapcsolatban volt a társadalmi-gazdasági helyzettel. Így a történeti változások során változásokat figyelhetünk meg a középkori magyar név-rendszerekben is.

Első magyar neveink a IX. századból valók. Nagy részük valódi személy neve, más részük mondai alaké. Sok személynév maradt fenn helyneveinkben. Ilyenek: Egyek, Tas, Szoboszló, Karcag, Debrecen.

Az első magyar korszakból (IX-X. sz) csak az előkelők nevét ismerjük. Ezek egy része török eredetű. Viszonylag nagy számuk ebben a korban azzal magyarázható, hogy egy részük besenyő, kun vagy más török törzs vezetőinek neve volt. A magyar urak többsége török vagy törökös nevet viselt. Ezek például az Ajtony (arany), Tétény (fejedelem).

E nevek mellett sok magyar köznévi eredetű személynévet is találunk az uralkodó család vagy más előkelők nevében. Ilyen az Árpád és a Buzád nevek, amelyek az árpa és a búza köznév becéző képzővel ellátott alakjai.

Női név csak kevés maradt fenn ebből a korból. Ilyenek a Karoldu (fekete menyét), és a Saroldu (fehér menyét).

A XII. századtól a nemesi nevek mellett már szolganeveket is találunk. Bár a vagyoni ellentét egyre mélyül, az urak és a szolgák egyaránt egyetlen nevet viselnek. Ez lehet eredeti vagy jövevény világi és lehet keresztény, egyházi név.

A névadásban nincs lényeges különbség az uralkodó osztály és a szolganép, a jobbágyság között. Az osztálykülönbség elsősorban abban mutatkozik meg, hogy kezdetben a nemesség és a papság körében több a keresztény, egyházi eredetű és az idegen név, mint az alsóbb néprétegekben. A szolgák a XI-XIII. században többnyire a pogány kori névadási formákat őrzik meg, míg a keresztény névadás csak a XIV-XV. században válik nálunk is uralkodóvá. A nemesek nevei leginkább harccal,

méltósággal, tisztséggel vannak összefüggésben, míg a szolgák a földműveléssel, az állattenyésztéssel, a mesterséggel kapcsolatos nevet választottak. Nagyon sok szolga viselt foglalkozásra vonatkozó szimbolikus nevet. Főleg a testi tulajdonságot kifejező nevek közül sokat férfiak (Erő, Kese) és nők (Emlő, Szürke) egyaránt viseltek.⁴

B) A többemű nevek kialakulása

A XVIII. század első feléig osztályhelyzetétől függetlenül a magyarság egynevű volt. Ez a név lehetett eredeti, törökös vagy keresztény név egyaránt. A kettős név nagyon ritkán fordult elő.

A XIII-XIV. század magyar hűbéri társadalom kibontakozásának kora. A régi nemzetségek felbomlanak, a földbirtokok családi birtokká válnak, öröklődnek. Az öröklési jog szabályai megkövetelik, hogy a családi összetartozás, az öröklési jog külső formában is kifejezésre jusson, az örököst az okleveles gyakorlat pontosan körülírja, megkülönböztesse a hasonló nevűektől. Ez a körülírás eleinte nem igazi vezetéknev, csak megkülönböztető név, amely még nem öröklődik. Az egyik oklevél ugyanazt a személyt elnevezheti apjáról, a másik birtokáról, a harmadik esetleges ragadványnevről. Ilyenek: Péter fia Miklós, Vajk-nemzetségbeli Jób.

Mivel a szolga vagyontárgy, így célszerű őt pontosan megkülönböztetni a hasonló nevűektől. A XIII. századi körülírásokban többnyire az apa nevét, ritkábban származási helyét vagy ragadványnevét tüntették fel: János fia Pál.

Hazánkban a nemesség körében a XIV. századra, a jobbágyság körében a XV. századra alakulnak ki a szabályos, öröklődő vezetéknevek. Természetes dolog, hogy a vezetéknev kialakulása, megszilárdulása és szabályos öröklődése évszázadokig tartó lassú folyamat.

A nemesek megkülönböztető neve általában a birtokuk nevéből keletkezett, hiszen a fiú a birtokkal együtt öröklő annak a nevét is. A szolgák, jobbágyságok és városi polgárok vezetéknévének kialakulásában az adózásnak, az adminisztratív bürokráciának és katonáskodásnak volt nagy szerepe.

Az írásbeliség elterjedése és a vezetéknév kialakulása két egymáshoz szorosan kapcsolódó jelenség. Az írásbeliség kezdetben együtt járt a jogi ügyek kifejlődésével. A legrégebbi magyar írásos emlékek a X-XI. századból valók, s nem irodalmi szövegek vagy történelmi feljegyzések, hanem királyi oklevelek.

Amikor az írásbeliség szélesebb körben elterjedt, az adószedők munkáját rendkívül megkönnyítette, ha az adózónak volt egyéni, megkülönböztető neve. Hiszen az adólajstromukba feljegyezheték ezeket a neveket, így a következő években sokkal könnyebb dolguk volt, amennyiben a nevek nem változtak meg.

Névcseré azonban még a XV-XVII. században is történt. A birtokkal együtt a név is változott. A birtokos tehát birtoka nevét viselte.

A XVI. században gyakorlatilag már az úri osztály és a jobbágyság is kétnevű, s a megkülönböztető nevek rendszerint öröklődnek. Bár még a későbbi évszázadokban is előfordulnak névváltoztatások. Ennek egyik oka lehetett egy újabb ragadványnév megjelenése, mely kiszorította az addig öröklődő vezetéknévet, a másik ok, hogy a szökött jobbágyságoknak saját érdekük volt a régi nevük elhagyása.

A XVI. században és még később is gyakran egynevűek a zsellérek, a papok, bírók, tisztségviselők, mesteremberek és a társadalmon kívül álló csavargók, koldusok. A tisztségviselőknek és mesterembereknek a címük (pap, deák, bíró, mester, kovács, szabó stb.) pótolja a nevüket és ebből idővel vezetéknév is alakulhat.

Az egynevűek nagy része igen ritka nevet viselt, olyat, amelyből nemcsak a faluban, de még a környéken sem volt más. Ilyen nevek: Szilveszter, Pelbárt, Calixtus, Tóbiás. Ezek viszonylag ritkábban előforduló keresztnevek, egyelemű névként való hosszabb ideig tartó fennmaradását, illetőleg később esetleg vezetéknevvé válását a név egyénítő funkciója magyarázza meg.

Magyarországon csak a XVIII. század végén, II. József tette kötelezővé a vezetéknevek használatát. Ettől kezdve csak királyi engedéllyel lehetett vezetéknevet változtatni.⁵

III. A becézés, a becenevek

A személynevek érzelmi telítettsége általában igen erős, mégis gyakran, különösen a családban közömbösek számunkra. A szülők, testvérek, rokonok, barátok a hivatalos nevet ridegnek, távolinak érzik, ezért kedveskedő, becéző alakjukban használják.

A becézésre több nyelvi lehetőség nyílik, így a legtöbb névnek sokféle kedveskedő alakja használatos. Erre azért is szükség van, mert sok családban vannak azonos nevűek (apa és fia, anya és lánya).

Az elnevezésnek két típusa ismeretes:

1. A gyermekeket sokszor igazi nevüktől függetlenül becézik, mint **Öcsi, Csöpi, Pötyi, Babi** stb. Ez a név felnőtt korra is megmaradhat.
2. Sokkal gyakoribb, amikor a közvetlen környezetben használt név a hivatalos név becéző alakja. Ilyen nevek:

István-Pista, Pisti, Pityu stb.

Anna-Annus, Ancsi, Ancsa stb.

A nevek becézési módja is változik az idők folyamán. Régebben a mai becéző nevek egy része ismeretlen volt, viszont számos olyan becenevet használtak, amelyek ma már nem divatosak.

IV. A ragadványnevek

A) A ragadványnevek kialakulása

Amikor az egyelemű, eredeti magyar neveket felváltották a keresztény nevek, akkor kezdtek megjelenni a ragadványnevek. Ugyanis kevés bibliai- és szent nevet ismertek és használtak egy falun belül az emberek, ezért az egyes nevek nagyon elszaporodtak.

Egy ideig a különböző becéző formák segítettek, de hamarosan ezek is elégtelennek bizonyultak a személyek teljes értékű és pontos megkülönböztetésére. Szükség volt a második, a megkülönböztető névre, mely egy ideig megtartotta ragadványnévi jellegét, változhatott, de később vezetéknévvé állandósult, öröklődővé vált. Így alakultak ki a kételemű nevek.

A társadalmi és gazdasági fejlődéssel, a népesség növekedésével azonban ez is kevésnek bizonyult. Sok család viselt azonos vezetéknévet és a keresztnévekből sem volt nagy választék, megisméltődött a megkülönböztetés szükségessége, mely egy új ragadványnévrendszer megjelenésében fejeződött ki.

B) A ragadványnév fogalma

A Magyar Nyelv Értelmező Szótára így fogalmaz:

"Valakinek hivatalos nevével együtt használt, emlegetett, származására, foglalkozására vagy valamely jellemző tulajdonságára utaló többnyire tréfás vagy gúnyos megkülönböztető név, amely nemzedékek során a hivatalos név részévé is válhat."⁶

Ezen az általános megfogalmazáson kívül még számos más magyarázattal találkozhatunk az ilyen témájú tanulmányokban. Íme néhány példa:

Tóth Katalin *A Karancs vidéki ragadványnévadás kérdéseire* című dolgozatában így vélekedik:

"A ragadványnév a legtágabb kategória, összefoglaló, gyűjtő név, s a különböző névfajták ennek alcsoportjai."⁷ Ilyen alcsoport a megkülönböztető név, a gúnynév és a csúfnév.

A megkülönböztető nevet a család- és keresztnév mellett hivatalosan is használják két vagy több azonos személynevet viselő egyén megkülönböztetésére. Általában öröklődik.

A gúnynév az előzőtől hangulatában különbözik. Alapja az egyénre jellemző testi-lelki tulajdonság vagy életkörülmény. Rendszerint öröklődik.

A csúfnevek többsége még gyermekkorban keletkezik. Végigkísér az egész élet folyamán, de az utódokra nem száll rá.

Ezeket a csoportokat nehéz egymástól konkrétan elkülöníteni, nem lehet köztük egyértelmű határvonalat húzni. Egymásba folyhatnak, átalakulhatnak. Ennél a folyamatnál az idő és a megszokás fontos szerepet játszik.

Balogh László ezt írja a ragadványnevekről:

"... általános értelemben alkalmazom mindazokra a nevekre, amelyek a hivatalos nevek mellett vagy azok helyett állnak."⁸

Szerinte a ragadványnevekben értelmi és érzelmi tényezők játszanak nagy szerepet. Az értelmi jelleg a megkülönböztetésben nyilvánul meg. Vagyis olyan helységeken van túlsúlyban, ahol nagy számmal viselnek azonos családneveket. Ide tartoznak azok a

ragadványnevek, amelyek több nemzedéken át öröklődnek vagy a családnév helyett állnak.

Az érzelmi szerep a gúnyolódásban vagy a kedveskedésben fejeződik ki. Ide sorolja Balogh László a gúnyneveket, a beceneveket, a megtisztelő- és a lekicsinylő neveket.

A tényezők látszólag függetlenek egymástól, mégis a ragadványnevekben a kettő együttesen van jelen; hol az egyik, hogy a másik dominál.

A 3. meghatározást Ördög Ferenc vizsgálati anyagában találjuk:

"... ragadványnévnek nevezem mindazokat a nem anyakönyvezett neveket vagy névszerű szokat:

- a) amelyek a hivatalos iratokon, mint megkülönböztető szerepű nevek szerepelnek;
- b) amelyek a szóbeli névrendszerben működnek, akár mint közömbös hangulatú ragadványnevek, akár mint expresszív hangulatú, elismerést, kedveskedést kifejező bóknevek, illetőleg csúfolódó hangulatú gúnynevek."⁹

Mindezeket figyelembe véve és összegezve én is hasonlóan egyszerűen közelítettem meg a fogalmat, mint Balogh László. Ragadványnévnek tekintem a hivatalos néven kívül mindazokat a neveket, amelyekkel a község egy-egy egyént elnevez, megkülönböztető nevet "ragaszt rá".

✓ iszobai ragadványnevek?

C) A ragadványnevek általános jellemzői

A ragadványnév gyakran csak egy emberhez tapad, máskor öröklődik is, néha több nemzedéken át. Helyettesítheti a vezetéknevet vagy akár mindkét nevet, de kiegészítő szerepet is betölthet.

A ragadványnév gyakran nem az egyénítés, megkülönböztetés szükségességéből ered, hanem valami feltűnő testi vagy lelki tulajdonság, szokás, gyakran nyelvbotlás "ihleti" a keletkezését. Mint a rajzban a karikatúra. Az is egyetlen jellemző tulajdonságot ragad meg. Az ilyen nevet viselő egyén kezdetben rendszerint haragszik érte, nem veszi jó néven, gúnyolódásnak tekinti. Az öröklődés folyamán azonban a név elveszti jelentésbeli vonatkozását, nem jellemző már a viselőjére, így az nem is veszi gúnynévnek, csak megkülönböztetőnek.

A ragadványnevek melegágya az iskola, ahol a diákok osztálytársaik és tanáraik egy részét hivatalos nevüktől eltérően nevezik. A legfiatalabb nemzedék másképp reagál erre, mint az idősebbek. Az újonnan keletkezett név miatt egy ideig méltatlankodik a megnevezett, de hamarosan megszokja és elfogadja. Munkahelyek, gyárak, hivatalok, katonaság szintén megfelelő hely az ilyen jellegű nevek kialakulására.

A ragadványnév szerepe falun sokkal fontosabb, mint a városban. Itt ugyanis rendszerint mindenki ismeri egymást, egymásra vannak utalva. Sok helyen kevés a vezetéknev és a keresztnévek köre is szűk, gyakori az azonos nevű ember. Szükséges az egymástól való pontos megkülönböztetés.

(vö. Kálmán Béla: *A nevek világa*, 1973: 95-97 p.)

D) A ragadványnevek használati formái

Vannak egyetlen elemből álló ragadványnevek, melyek a hivatalos név teljes mellőzésével használatosak, és akadnak négy- vagy öteleműek is az egyénítés igénye miatt, többségük azonban két- vagy háromelemű név egyik tagjaként szerepel, megkülönböztetőként. A leggyakoribb típusok:

Kételemű: ragadványnév + keresztnév. A ragadványnév az utónév előtt, vagyis a vezetéknév helyett, annak pótlásaként van jelen, általában kicsinyítő képzővel: **Ideges Bálint, Mica Laci, Szopi Pali, Veres Gyuri**. Előfordul még ritkán utónév nélkül: **Rozsdás Górgyán**.

Háromelemű: ragadványnév + vezetéknév + keresztnév. Ilyenkor a ragadványnév kiegészíti a személynevet: **Buksi Farkas Lajos, Kocsmáros Kiss Gyula, Róka Kiss Károly**. Általában erős megtisztelő tartalom rejlik e használati forma mögött, ha az utónevet hivatalos formában alkalmazzák.

? az isbbé

V. A ragadványnevek használati formái a csengeri gimnáziumban

A) Egy nevet viselők – egyelemű nevek:

Mivel a gimnáziumban megkérdezett tanulók egy része két, vagy több ragadványnevet visel, ez a tényező a kategorizálás egyik alapszemponyjává vált. A vizsgált névanyag jelentős része **egyelemű**, vagyis önállóan, a hivatalos név helyett használja a diákság. Nagy részük csúfolódó, gúnyolódó jellegű.

Abigél (Balogh Renáta)

Adzsi (Fülep Adrienne)

Agresszor (Dávid Csaba)

Andor (Rézműves Miklós)

Angyalarcu (Kazamér Erika)

Bacsu (Balogh Attila)

Bajusz (Kószegi Pál)

Békagenyó (Borbás Miklós)

Berkovics (Beregi Anita)

Bernáthegyi (Bernáth József)

Betyár (Tóth Zoltán)

Biguli (Tóth Miklós)

Böbe (Gulyás Erzsébet)

Boci (Bócsi Sándor)

Boher (Gereben Lajos)

Böngyör-gyönyör (Marozsán Miklós)

Bugyborék (Fehér József Zoltán)

Bundi (Fábián Bokor András)

Centi (Mezei Anikó)
Cselsz (Zelízi Gábor)
Cicó (Kosztju Hajnalka)
Cigány (Feksz Miklós)
Cipó (Kócsi Attila)
Cirbolya (Osváth Gábor)
Cö (Zámba László)
Cöpe (Szabó Csaba)
Csedi (Ecsedi Edina)
Csibe (Repelik Zoltán)
Csita (Simon Levente)
Csonk atya (Csonka Tibor)
Csonti (Balogh Renáta)
Csülökné (Rózsa Edit)
Csunya (Tóth Zoltán)
Csuresz (Szabó Anikó)
Cunci (Tóth Petra)
Dexter (Ignác Tamás)
Didi (Juhász Diána)
Döme (Demeter Zsuzsa)
Donatán (Lakatos Zoltán)
Dóri (Fodor Gábor)
Dumbó (Gyene Gáspár)
Dünde (Kiss Tünde)
Dusán (Erdős Norbert)
Esperanza (Rózsa Edit)
Evetke (Juhász Ivett)
Édszi (Zsenyuk Éva)
Faszos (Lakatos Kálmán)

Fedor Kira (Vira Ferenc)
Fejéregér (Szűcs Zoltán)
Fifi (Váradi László)
Fizfa (Nagy Antal)
Fürtöcske (Kelemen Gusztáv)
Ganetta (Péter Anetta)
Gedi lánya (Kócsi Alexandra)
Gebi (Hadadi Gabriella)
Gebiláda (Varga Sándor)
Görbelábú Anyu (Apáti Tímea)
Gülüşem (Molnár Szilvia)
Gumi (Móricz Zsigmond Gábor)
Gunár (Gellért Tímea)
Hangya (Varga László)
Hosszupuska (Zsalu Kati)
Hozsó (Horváth Tamás)
Huncut (Szépvölgyi Anasztázia)
Hustorony (Nagy Edit)
Ilus (Nyisztor Ildikó)
Imádkozó sáska (Beregi Anita)
Jérce (Csuk István)
Jézus (Kőszegi Attila)
Joe (Szilágyi Gábor)
Jonny (Kőszegi Pál)
Junior (Balázs Pál)
Kacsa (Nagy Adrienn)
Kacsa (Tóth András)
Kacsaszáj (Maródi Evelin)
Kantyuk (Kiss László)

Kamcsatka (Csató Erika)

Kancsika (Jakab János)

Kecske (Szabó Árpád)

Kelególya (Gyene Gáspár)

Kenó (Horváth János)

Kigi (Jónás Kinga)

Kiki (Fekszi Miklós)

Kínai (Horváth Noémi)

Kis Szalka (Jakab Zoltán)

Kisorozslán (Veres Anita)

Koca (Almási Balázs)

Kokó (Kovács István)

Kolbász (Bélbász Roland)

Körte (Körtvélyessy Éva)

Kótaj (Nagy Tibor Gergő)

Központ (Beregi Anita)

Küllő (Köllő Csilla)

Kupak (Kerecsi József)

Láncos (Kákos Dávid)

Leveske (Tokodi Levente)

Liba (Bodnár Zoltán)

Lisztés (Kiss Imre)

Lizzy (Ster Alíz)

Luci (Farkas József)

Lyányom (Farkas Márta)

Macika (Juhász Ivett)

Mackó (Hudák Tamás)

Maggi (Farkas Magdolna)

Maja (Majorics Tamás)

Mama (Erdős Tamás)
Manci (Makai László)
Manó (Ferenczi Sándor)
Mariska (Gulyás Marianna)
Matyi (Matyika Feri)
Mizó (Molnár Zoltán)
Némcsi (Németh Csilla)
Nikó (Hajdú Anikó)
Nina (Horváth Noémi)
Nina (Szabó Katalin)
Nixy (Tóth Nikoletta)
Norbinszky (Varga Norbert)
Nurmi (Krányik Norbert)
Nyereg (Nyerges Zoltán)
Nyika (Nagy Gábor)
Nyúlárnyék (Szabó Mihály)
Nyulas (Balogh Zoltán)
Öcsi (Derzsú Otília)
Öcsi (Kiss Gellért)
Orrmányka (Váradi Éva)
Palci (Kiss Pál Attila)
Paptepertő (Farkas Magdi)
Parabola (Fekete Ádám)
Paszuly (Szimicsku Péter)
Patex (Habarics Attila)
Patkány (Barkász Nóra)
Peca (Szűcs József)
Pepe (Bélteki Gábor)
Pepe (Farkas Attila)

Petrezselyem (Sinkó Bernadett)
Picsás (Dorogi László)
Picur (Csabai Krisztián)
Picur (Sándor Andrea)
Pityisz (Virág Zsolt)
Pocok (Mezei Anikó)
Pojang (Szalai Zsuzsa)
Poknyó (Dobos Gyula)
Puccos száju (Németh Csilla)
Pucu (Nagy Zsolt)
Puder (Bíró Gyula)
Pukli (Szarádi Lajos)
Pulykatojás (Méder Miklós Richárd)
Qni (Kun Krisztián)
Ragacs (Végh Attila)
Ramisztó (Szedlacsek Lea)
Rini (Pável Zoltán)
Rizling (Farkas Eliza)
Róbert Gida (Csépes Róbert)
Röf-röf (Práda Anita)
Romboló (Tóth János)
Rongyláb Jóska (Bakk László)
Rota Kapsziloszul (Fekszil Lajos)
Sala (Halászi Sándor)
Sályi (Tokár Andrea)
Semmi (Szalai Zsuzsa)
Sika (Szakál Orsolya)
Sisa (Simon Sándor)
Sittes (Farkas Márta)

Sütibaba (Erdős Ildikó)
Szati (Szamosszegi Péter)
Szedra (Szedlacsek Ildikó)
Szelemen Vándor (Szeles Sándor)
Szikés (Asztalos Anita)
Szivar (Bereczki Károly Csaba)
Szösz (Huszt Szabolcs)
Szunyog (Ignác András)
Tampon (Ossó Béla)
Tejföl (Tejfel Jolán)
Tejfölös haju (Kovács Ágnes)
Tepsi (Fekete Emese)
Tima (Kósa Miklós)
Tódor (Papp Antal)
Töf-töf (Lukács Roland)
Tojás (Fábián Tamás)
Töki (Kónya Miklós)
Toty (Bakti Miklós)
Triluki (Bákó Judit)
Triluki (Bereczki Károly Csaba)
Trixi (Veréb Beáta)
Tubica (Tuba István)
Turó (Éles László)
Tutu (Tóth József)
Ubul (Szabó Lehel)
Uniósok (Szántó Csilla, Kiss Mónika, Szabó Katalin)
Végtelen (Szilágyi Szabolcs)
Vonzó (Ignác Bálint)
Vörös Ördög (Bakti Ferenc)

Xéna (Kasu Xénia)
Yoka (Rózsa Pál Zoltán)
Zöld alsó (Nagy Lajos)
Zümi (Méhes Sándor)
Zsiráf (Lautner Norbert)
Zsozsó (Balogh Erzsébet)
Zsuscsinó (Szalai Zsuzsanna)

B) Két nevet viselők:

Igen gyakori, hogy egyszerre több ragadványnevet is használnak a diákok egymás közt. Általában **egyelemű** nevekkel találkoztam, ritkán előfordul kételemű név is. Ide soroltam be azokat a ragadványneveket is, ahol ugyanannak a becenévnek két variációja van. Pl. Márticska, Márticsku.

Andzsi, Büngyür (Cserniczkó Angelika)
Baba, Törpilla (Jakab Katalin)
Baba, Zsófia (Zsatku Rita)
Balázs Pali, Döm-dödöm (Szabó Krisztina)
Bambusz, Sportgiliszta (Orosz Gábor)
Benji, Toldi (Gyarmati Benjámín)
Bimota, Billy Jane (Babella Beáta)
Boci, Szépszemü (Szilágyi Gábor)
Bruce, Irmí cica (Vincze Irma)
Büngyür, Tálca (Hajdú Anikó)
Cicces, Cicu (Szilágyi Tamás)
Csinkó, Fló (Sinkó Bernadett Virág)
Csipás, Nyuszifül (Végh Norbert)

Csuda, Fogarasi (Végh Annamária)
Cukorka, Ganxta (Bérczi Erzsébet)
Itru, Lapcsánka (Petru István)
Kalás, Vakarcs (Varró Éva)
Kopasz, Igor (Szilágyi Szabolcs)
Lipcsei, Micsu (Micskei Katalin)
Macska, Macsu (Macsuka Ildikó)
Márticska, Márticsku (Farkas Márta)
Mogyoró, Sárgagyujtó (Magyar János)
Móricka, Csita (Móricz Katalin)
Pista, Pukk (Volkán Roland)
Puncsos, Puncsi (Juhász Tünde)
Sovány, Poknyó (Dobos Gyula Gábor)
Szasza, Szusza (Kócsi Alexandra)
Szexi, Vice (Fekszi Éva)
Szifi, Szifon (Kis Mónika)
Tompika, Tompinyó (Tomsics Anita)
Tutyi, Ducskó (Deák Tünde)
Zsineg, Zsanér (Szakál Zsanett)
Zuzika, Zsuzsaaa (Szamosszegi Zsuzsa)

C) Három, vagy több nevet viselők:

101. kiskutya, Csita, Dongó (Pongó Zsolt)
Akkumlátor fija, Sindy Benedektusz, Truduntusz (Gál Attila)
Ancsa, Ani, Anyu, Kis Ani (Baranyi Anikó)
Angyalka, Kisfarmer, Marcsi (Ecsedi Marianna)

Baby, Cica, Likki (Liszkay Ágnes)
Balu, Óseember, Madzag (Mester Balázs)
Barkasz, Ferike, Paszuly, Pulya (Barkász Erika)
Beccy, Bejuta-ló, Be-jutaló (Hajdú Beáta)
Boci, Miska, Miskó (Márkus Csaba)
Bohóc, Pipi, Tyatyas (Márkus István)
Cöke, Cölöp, Csülök (Székely József)
Csira, Fogi, Fogtündér (Kiss Róbert)
Csontrakéta, Gir-Gir, Girnyó (Girászin Gábor)
Csöpi, Sipi, Zipo (Sipos András)
Demetriusz, Fürtöcske, Nagy Szalka, Sirokkó, Södni (Demeter Norbert)
Firész, Fűrész Oszkár, King-Kong (Balogh Oszkár)
Füles, Misu, Mis-Mis, Szenszeg (Zsiga Mihály)
Kamu Norbi, Sam-Sam, Samuka (Samu Norbert)
Kannamari, Kis Biró, Annus, Maris, Mókuska, Pocihontas (Biró Annamária)
Kopasz, Oszkár, Sziszi (Taracközi Szilárd)
Laurita, Lorecsi, Pincsi, Színész (Les Laura)
Linda, Karate, Baby facce, Kutyás, Guszti (Fekete Melinda)
Petu, Pirinyó, Rozsi, Rozsomák, Rózsi (Petruska Anita)
Puccparádé, Tügyfalvi, Tütyi (Tócsér Zoltán)
Toti, Tolt, Tócsa, Junior (Tóth Csaba)

VI. A vizsgált ragadványnevek eredet szerinti csoportosítása

A ragadványnevek eredet szerinti csoportosításához a következő tanulmányokat, osztályozási mintákat használtam fel: KÁLMÁN: A nevek világa 60-60; BALOGH: MNyj. XII, 110, MIZSER: MNyj. XVIII, 121-129. Ezeket a munkákat alapul véve rendszereztem a rendelkezésre álló névanyagot.

A) Testi tulajdonságot jelző ragadványnevek:

Változatos, sokszínű a névadás ezen a területen. Vannak olyan tulajdonságok, amelyek alapján a nevek több kategóriába is besorolhatók. Megpróbáltam a legjellemzőbb osztályhoz kapcsolni a neveket.

1. Termet, testalkat, illetve testi hibák:

Baba (Jakab Katalin, Zsatku Rita)	- Alacsony termetűek.
Bambusz, Sportgiliszta (Orosz Gábor)	- Sovány, magas
Cipó (Kócsi Attila)	- Dundi, gömbölyű.
Cöke, Cölöp, Csülök (Székely József)	- Köpcös, vaskos.
Cöpe (Szabó Csaba)	- Vaskos, telt.
Csonti (Balogh Renáta)	- Sovány, vékony.
Csontrakéta, Girnyó (Girászin Gábor)	- Nagyon sovány, girhes. A névadást segítette a vezetéknév „Gir” tagja.
Ducskó (Deák Tünde)	- Tömzsi, telt alkatú.
Gebi (Hadadi Gabriella)	- Gebe, sovány.
Gebiláda (Varga Gábor)	- Vézna, sovány.
Görbelábu Anyu (Apáti Tímea)	- Görbék a lábai.

A Hosszúlábú Apu
rajzfilm címéből
alkották a nevet.

Hosszupuska (Zsalu Katalin)

Hustorony (Nagy Edit)

Kupak (Kerezsi József)

Ősember (Mester Balázs)

Picsás (Dorogi László)

Picur (Csabai Krisztián, Sándor Andrea)

Pirinyó (Petruska Anita)

Pojang (Szalai Zsuzsa)

Poknyó (Dobos Gyula)

Pucu (Nagy Zsolt)

Romboló (Tóth János)

Rongyláb Jóska (Bakk László)

Sovány, Poknyó (Dobos Gyula Gábor)

Szexi (Fekszí Éva)

Szikes (Asztalos Anita)

Végtelen (Szilágyi Szabolcs)

- Hosszú, vékony.
- Hatalmas termetű, pufók.
- Kicsi, gömbölyded.
- Hosszú hajú, torzonborz.
- Nagy az ülepe.
- Alacsony, kicsi diákok.
- Kicsi, vézna.
- Húzott a szeme, mint egy kínaié.
- Ormótlanul kövér.
- Kicsi, sovány.
- Jól megtermett, erős.
- Sokáig gipsz volt a lábán.
- Csúfolódó jellegű az ellentétes értelmű Sován megnevezés. A Poknyó tunyaságot, kövérséget jelez.
- Nagyon csinos, nőies.
- Fejletlen, csenevész, mint a szikes talaj.
- Nagyon magas.

2. Arc, haj, bőr:

- Anagyalarcu** (Kazamér Erika) - Szőke, kékszemű, ártatlan tekintetű.
- Angyalka** (Ecsedi Marianna) - Arca, tekintete tiszta, ártatlan.
- Baby** (Liszkay Ágnes) - Babaarcú.
- Baby facce** (Fekete Melinda) - Babaarcú.
- Bajusz** (Kőszegi Pál) - Bajuszt visel.
- Böngyör-gyönyör** (Marozsán Miklós) - Göndör haja van.
- Büngyür** (Cserniczkó Angelika, Hajdú Anikó)- Gyűrűs a hajuk.
- Cigány** (Fexi Miklós) - Bőre egészen sötét.
- Csipás** (Végh Norbert) - A szeme állandóan be van gyulladva.
- Csuda, Fogarasi** (Végh Annamária) - Szabálytalan fogsora miatt csúnya, csuda.
- Csunya** (Tóth Zoltán) - A tekintete szúrós: „csunya nézésű.”.
- Füles** (Zsiga Mihály) - Nagy, elálló füle van.
- Fogi, Fogtündér** (Kiss Róbert) - Nagy, kiálló fogai vannak.
- Fürtöcske** (Demeter Norbert, Kelemen Gusztáv) - Göndör, gyűrűs hajuk van.
- Gülüşzem** (Molnár Szilvia) - Nagy, kidülledt szeme van.
- Kancsika** (Jakab János) - Egyik szemére kancsal.
- Kínai**(Horváth Noémi) - Ferdevágású a szeme.
- Kopasz** (Taracközi Szilárd, Szilágyi Szabolcs) - Kopaszra van vágatva a hajuk.
- Lisztés** (Kiss Imre) - Szőke. Olyan a feje, mintha liszttel szórták volna be.

- Orrmányka** (Váradi Éva) - Nagy orra van.
- Parabola** (Fekete Ádám) - Elálló füle van.
- Pepe** (Bélteki Gábor, Farkas Attila) - Nagy, ijedt szemük van.
- Puccos száju** (Németh Csilla) - Hiányos a fogazata.
- Rozsi, Rozsomák, Rózsi** (Petruska Anita) - Rőt hajú (Rózsi). A
A másik két alak a Rózsi
becézése, szójáték.
- Rota Kapsziloszul** (Fekszil Lajos) - A fogai a rotációs kapához
hasonlítanak.
- Sittes** (Farkas Márta) - Úgy néz ki, mint egy börtöntöltelék. Sötét, fekete
arca van.
- Szépszemü** (Szilágyi Gábor) - A szeme szép.
- Szifi, Szifon** (Kis Mónika) - Vastag üvegű (mint a
szódásszifon) szemüveget
hord. A Szifi a Szifon be-
cézett alakja.
- Szöszi** (Huszt Szabolcs) - Hosszú szőke haja van.
- Tejfölös Hajú** (Kovács Ágnes) - Világoszőke, fehér bőrű.
- Tojás** (Fábián Tamás) - A feje tojás alakú.
- Vörös Ördög** (Bakti Ferenc) - A haja lángvörös.
- Vakarcs** (Varró Éva) - Pici, vékony.

3. Mozgás, járás:

- Toty** (Bakti Miklós) - A járása totyogós.

4. Beszéd:

Beszédhiba:

Tyatyas (Márkus István)

- A kakas helyett tatást mondott. Sokáig tota volt.

Nyelvbotlás:

Barkasz (Barkász Erika)

- Véletlenül így olvasták a nevét.

Bejuta-ló, Be-jutaló (Hajdú Beáta)

- Órán rosszul tagolta a felolvasandó szöveget.

Gumi (Móricz Zsigmond Gábor)

- A Zsiga becézett alakja, a Bigu helyett egyszer „Gumi”-nak szólították.

5. Emberhez való hasonlóság:

Ismert és kevésbé ismert személyek:

Gyakran megváltoztatják az eredeti nevet, így hasonul viselőjéhez, környezetéhez a ragadványnév.

Balázs Pali (Szabó Krisztina)

- Külseje alapján hasonlít.

Dusán (Erdős Norbert)

- Szintén a külseje alapján.

Esperanza (Rózsa Edit)

- A tv-sorozat színésznőjére hasonlít, innen a név.

Ganxta (Bérczi Erzsébet)

- Szereti az énekest.

Jézus (Kőszegi Attila)

- Külsejében (hosszú haj, kék szem) tartják hasonlónak.

Junior (Balázs Pál, Végh Attila)

- Egy ilyen nevű filmszereplőhöz hasonlítanak.

Kokó (Kovács István)

- Névazonosság miatt.

Toldi (Gyarmati Benjámín)

- Erős, izmos.

Tompika, Tompinyó (Tomsics Anita)

- Állandó jókedve, humorérzéke, színészi hajlama miatt, illetve a családnév alapján kapta a *Bessenyő család* tagjának nevét.

Ramisztó (Szedlacsek Lea)

- A haját befonva hordja, mint Ramona c. sorozat hősnője.

Zsuscsinó (Szalai Zsuzsanna)

- Brazíliai tv-sorozat szereplőjére hasonlít.

Mese- és viccfigurák:

101. kiskutya (Pongó Zsolt)

- Családneve megegyezik a film egyik kutyaszereplőjének nevével.

Balu (Mester Balázs)

- Hosszú haja, mackós megjelenése miatt azonosítják a „Balu kapitány” rajzfilm medvealakjával.

Cirbolya (Osváth Gábor)

- Úgy néz ki, mint az azonos nevű mesefigura.

Dexter (Ignác Tamás)

- Szemüveges és olyan okoskodó, mint a Cartoon Network mesefigurája.

Döm-dödöm (Szabó Krisztina)

- Ssúkszavú.

Evetke, Macika (Juhász Ivett)

- Szintén tv-műsor alapján kapta a nevet. Az Evetke az Ivett játékos változata is egyben. A Macikát Micimackós étvágya miatt ragasztották rá.

Ferike (Barkász Erika)

- A viccfigurához hasonlóan stréber, tanároknak hízelgő.

Firész (Fűrész) Oszkár (Balogh Oszkár)

- Azonos nevű rajzfilmfigura után ragadt rá.

Kalás (Varró Éva)

- Kalán nénire hasonlít.

Mackó (Hudák Tamás)

- Micimackó a kedvenc meséje.

Pukli (Szárádi Lajos)

- Pumuklihoz hasonlítják. Ez rövidítették le Puklira.

Ragacs (Végh Attila)

- A Szellemirtók rajzfilm szellem nevét kapta, mert állandóan ragad a keze.

Róbert Gida (Csépes Róbert)

- A Micimackóból, illetve a névazonosságból kapta a nevet.

Törpilla (Jakab Katalin)

- Bár kis termete miatt kapta, ide soroltam a mesefiguráról ráragadt név miatt.

6. Állathoz való hasonlóság:

Mindegyik valamilyen emberi tulajdonságot jelez.

Benáthegyi (Bernáth József)	- Nagydarab. Családneve lett a ragadványnév alapja.
Boci (Bócsi Sándor, Szilágyi Gábor)	- Hajviseletre utal. Úgy „le van nyalva” a haja, mint a boci szőre.
(Márkus Csaba)	- Ezt a csokit nagyon szereti.
Bundi (Fábián Bokor András)	- Úgy lóg a szemébe a haja, mint a bundás kutyának.
Cica (Liszkay Ágnes)	- Hízogató természetű; az Ágicából lett a Cica.
• Irmicica (Vincze Irma)	- Jelleme hasonlít az állathoz.
Cicó (Kosztju Hajnalka)	- Hízogató, simulékony.
Cö (Zámba László)	- Kövér, elhízott diák. („Cö”: sertéshívó szó)
Csibe (Repelik Zoltán)	- Vékony, vézna alkatú fiú.
Csita (Simon Levente, Móricz Katalin, Pongó Zsolt)	- Arcformájuk hasonló a majoméhoz.
Dongó (Pongó Zsolt)	- Családnévből képzett.
Dumbó (Gyene Gáspár)	- Eláll a füle, mint az elefánté.
Fejéregér (Szűcs Zoltán)	- Szőke, gyors fiú.
Gunár (Gellért Tímea)	- Hosszú nyaka van.
Hangya (Varga László)	- Fejformája miatt; leejtette a kenyerét és attól félt, hogy belemászott a hangya.

Imádkozó Sáska (Beregi Anita)	- Étkezéseknél imádkozik.
Jérce (Csuk István)	- Hasonlít a hangja az állatéhoz.
Kacsa (Nagy Adrienn)	- Szája hasonlít a kacsacsórhöz
Kacsa (Tóth András)	- Járása totyogó.
Kacsaszáj (Maródi Evelin)	- Kacsacsórhöz hasonló ajakforma.
Kanttyuk (Kiss László)	- Nőies viselkedésű.
Kecske (Szabó Árpád)	- Szakállas.
Kelególya (Gyene Gáspár)	- Állandóan jár a szája, kelepel.
King-Kong (Balogh Oszkár)	- Alkatilag hasonlít a majomra.
Kisoroszlán (Veres Anita)	- Olyan a haja, mint az oroszlán sörénye. Hangja rekedt, erős.
Koca (Almási Balázs)	- Nagytestű, derék.
Kutyás (Fekete Melinda)	- A farsangon kutyájával lépett fel, azóta viseli ezt a nevet.
Liba (Bodnár Zoltán)	- A motorján ez a felirat látható.
Macska, Macsku (Macsuka Ildikó)	- Családnévből, illetve a szeme zöld.
Mókuska (Biró Annamária)	- Fürge, pici növésű.
Nyúlárnyék (Szabó Mihály)	- Nyúlhoz hasonló fogai vannak.
Nyulas (Balogh Zoltán)	- Örökölt. Az apja nyulakat tenyésztett.
Nyuszifül (Végh Norbert)	- Nagy a füle.
Patkány (Barkász Nóra)	- Szeme, arcformája hasonlít.
Pipi (Márkus István)	- Régebben nem tudta kimondani a kakas szót.
Pincsi (Les Laura)	- Kényes, mint a palotapincsi.
Pocok (Mezei Anikó)	- Metszőfogai nagysága miatt.

Pulyka (Méder Miklós)	- Ha mérges, elvörösödik a feje.
Röf-röf (Práda Anita)	- Úgy nevet, mint ahogy a malac röffög.
Szunyog (Ignác András)	- Vézna, sovány.
Töf-töf (Lukács Roland)	- Nagydarab, elefántszerű.
Zümi (Méhes Sándor)	- Családnévből ered.
Zsiráf (Lautner Norbert)	- Magas, vékony.

8. Növényhez való hasonlóság:

Békagenyő (Borbás Miklós)	- Undok, undorító természetű, mint a békanyál.
Csira (Kiss Róbert)	- Alacsony termete és család-Csira név.
Körte (Körtvélyessy Éva)	- Családnév rövidítése.
Mogyoró (Magyar János)	- Olyan kicsi, mint egy mogyorószem.

Paszuly (Barkász Erika, Szimicsku Péter) - Alacsony termetűek.

Petrezselyem (Sinkó Bernadett) - Csúnya, nincs barátja: „petrezselymet árul”.

B) Lelki tulajdonságot kifejező ragadványnevek:

Betyár (Tóth Zoltán)	- Zsivány, huncut.
Bohóc (Márkus István)	- Vicces, bolondos természetű.
Csonk atya (Csonka Tibor)	- Ájtatoskodó, vallásos.

Csuresz (Szabó Anikó)	- Nincs csurkája. Férfias természetű, rövid hajú.
Fedor Kira (Vira Ferenc)	- Lányos, mozgása is nőies. „Balettozva” focizik.
Fifi (Váradi)	- Buta, bamba.
Huncut (Szépvölgyi Anasztázia)	- Ilyen természetű.
Kamu Norbi (Samu Norbert)	- Családnévből, ill. állandóan kamuzik, mellébeszél. Nem egyenes.
Öcsi (Derzsú Otília)	- Fiús külsejű, természetű.
Pulya (Barkász Erika)	- Gyerekes viselkedésű.
Puncsos, Puncsi (Juhász Tünde)	- Kétszínű, hízelkedő.
Tubica (Tuba István)	- Családnévből, de lelki jellemző is: kényeskedő, piperkőc.
Turó (Éles László)	- Testvértől örökölt, de jellemző rá is, hogy mindenbe beletúr (minden lében két kanál) kíváncsi.
Tutu (Tóth József)	- Tutujgatni kell, gyámoltalan.
Tutyi (Deák Tünde)	- Tehetetlen, tutyimutyi.
Ubul (Szabó Lehel)	- Buta.
Vonzó (Ignác Bálint)	- Beképzelt, hiú.

C) Szavajárásra, szokásra, viselkedésre utaló ragadványnevek:

1. Szavajárás:

A diákság körében igen divatos egy-egy órai elszólás, nyelvbottlás, valamelyik diáktárs jellegzetes szavának felnagyítása, népszerűsítése.

Ennek ellenére viszonylag kevesen kapnak szavajárásra, nyelvbotlásra stb. utaló ragadványnevet.

Anyu (Baranyi Anikó)	- Osztálytársa Anyunak hívja.
Bruce (Vincze Irma)	- A pólójára ez volt írva és így ejtette ki.
Cunci (Tóth Petra)	- Ha valakit, valamit aranyosnak tart, arra ezt mondja.
Központ (Beregi Anita)	- Így hívja a faluját. Lokálpatrióta.
Lyányom (Farkas Mária)	- Osztálytársát Anyunak hívja.
Puder (Bíró Gyula)	- Balesete volt és lehorzsolódott az orra. Azt mondta, hogy befogja „puderozni”.
Triluki (Bákó Judit, Bereczki Károly, Csaba)	- Priluki cigit szívtak először és azt hitték, hogy Triluki a neve.

2. Szokás, viselkedés:

Állandó szokás, kedvelt cselekvés:

Agresszor (Dávid Csaba)	- Mindig ilyen márkájú ruhában jár.
Faszos (Lakatos Kálmán)	- Állandóan a lányok után jár.
Kenó (Horváth János)	- Kenózik.
Láncos (Kákos Dávid)	- Rapper, láncot hord az oldalán.
Peca (Szűcs József)	- Hobbija a horgászat.
Pocihontas (Bíró Annamária)	- Szereti a hasát, állandóan eszik.

Rajzfilmfigura (Pocehontas)
nevéből.

Sárgagyújtó (Magyar János)

- Sárga öngyújtója van.

Semmi (Szalai Zsuzsanna)

- Nem szokott köszönni.

Szenszeg (Zsiga Mihály)

- Karatézik és mindenkit legyőz.

Szinész (Les Laura)

- Megjátssza magát, kétszínű.

Töki (Kónya Miklós)

- Ezzel a témával foglalkozik
állandóan.

Zöld alsó (Nagy Lajos)

- Zöld nadrágban szeret járni.

Alkalmi (egyszeri) viselkedés után kapott név:

Manci (Makai László)

- Farsangon lánynak öltözött.

Paptepertő (Farkas Magdolna)

- Szalonnasütéskor beleejtette
szalonnáját a tűzbe, ami
összeégett.

Kedvenc ételek:

Cukorka (Bérczi Erzsébet)

- Szereti a cukrot.

Lapcsánka (Petru István)

- Állandóan lapcsánkát eszik.

Leveske (Tokodi Levente)

- Utónevéből képzett, de arra is
utal, hogy szereti a levest.

Sütibaba (Erdős Ildikó)

- Nagyon szereti a süteményeket.

D) Foglalkozásra (szülőké), származásra utaló ragadványnevek:

1. Foglalkozás:

Bugyborék (Fehér József Zoltán)	- Szódát gyártottak a szülei.
Rizling (Farkas Eliza)	- Borozójuk van.

2. Származás, településhez kötődés:

Igor (Szilágyi Szabolcs)	- Kárpátaljai.
Kis Szalka (Jakab Zoltán)	- Mátészalkai és azok között a legalacsonyabb.
Kótaj (Nagy Tibor Gergő)	- Oda jár udvarolni.
Nagy Szalka (Demeter Norbert)	- A legmagasabb szalkai.
Uniósök (Szántó csilla, Kiss Mónika, Szabó Katalin) – Kárpátaljaiak.	

E) Becézésből eredő ragadványnevek:

1. Családi név:

Általában egy, két magán- vagy mássalhangzó eltéréssel jönnek létre, de gyakori egy-egy szótag kiemelése, megkettőzése is.

Berkovics (Beregi Attila)	- Beregi- Berkovics
Csedi (Ecsedi Edina)	- Ecsedi-Csedi
Csinkó (Sinkó Bernadett Virág)	- Sinkó - Csinkó
Döme (Demeter Zsuzsa)	- Demeter – Deme - Döme Fiús jellemére is utal a név.
Dóri (Fodor Gábor)	- Fodor – Dor- Dór+i

Gir-Gir (Girászin Gábor)	- Girászin - Gir
Hozsó (Horváth Tamás)	- A Horváth és a Zsolt első két szótagjának összevonásából. Azt hitték, hogy Zsolt a neve.
Kamcsatka (Csató Erika)	- Csató – Csátka –Kamcsatka
Kolbász (Bélbász Roland)	- Bélbász – Kolbász
Küllő (Köllő Csilla)	- Köllő – Küllő
Likki (Liszky Ágnes)	- Liszky – Likky - Likki
Maja (Majovics Tamás)	- Majovics- Maja
Matyi (Matyika Ferenc)	- Matyika - Matyi
Micsu (Micskei Katalin)	- Micskei – Mics –Micsu
Móricka (Móricz Katalin)	- Móricz - Móriczka
Nyereg (Nyerges Zoltán)	- Nyerges – Nyereg
Petu (Petruska Anita)	- Petru - Petu
Qni (Kun Krisztián)	- Ku – Q +ni
Sam-Sam, Samuka (Samu Norbert)	- Samu – Sam v. Samu
Sipi, Zipo (Sipos András)	- Sipo – Zipo; Sipos -Sipi
Szedra (Szedlacsek Ildikó)	- Szedla – Szedra
Tejföl (Tejfel Jolán)	- Tejfel - Tejföl
Tócsa, Tolt, Toti, (Tóth Csaba)	- Család- és utónév összevonásából; Tóth – Tot+i v. Tolt

2. Utónév:

Egy-egy utónévnek több variációjával is találkozunk.

Ancsa, Ani, Kis Ani (Baranyi Anikó)	- Kicsi, ezért a Kis név.
Adzsi (Fülep Adrienne)	- Adrienne- Adri- Adzsi. Az Adzsi internetes belépőnév.
Andzsi (Cserniczkó Angelika)	- Kárpátaljai kiejtéssel:

Andzselika – Andzsi

Annus, Kannamari, Maris (Biró Annamária) - Anna – Annus

Anna - Kanna;

Mária - Mariska - Maris

Beccy (Hajdú Beáta)

- Angolos becézés. Az Elizabet becézésével összekeverve.

Bendzsi (Gyarmati Benjámín)

- Beni - Bendzsi

Böbe (Gulyás Erzsébet)

- Bözse - Böbe

Didi (Juhász Diána)

- A Diánából a Di szótag elvonásával.

Dünde (Kiss Tünde)

- Tünde - Dünde – Dündi

Édszi (Zsenyuk Éva)

- Éva – Évi – Édi – Édszi

Fló (Sinkó Bernadett Virág)

- Virág= Flower - Fló

Ganetta (Péter Anetta)

- Anetta – Ganetta

Gebi (Hadadi Gabriella)

- Gabriella – Gabi – Gebi

Ilus (Nyisztor Ildikó)

- Ildikó – Ila - Ilus

Kigi (Jónás Kinga)

- Kinga – Kigi

Kiki (Fekszi Miklós)

- Miki – Kiki

Laurita, Lorcsi (Les Laura)

- Laura – Laurita –Lorcsi

Linda (Fekete Melinda)

- Melinda – Linda

Karate a Linda tv-sorozat alapján

Lizzy (Ster Alíz)

- Líz – Lizi – Lizzy

Maggi (Farkas Magdolna)

- Magdi – Maggi (leveskocka-reklám hatására keletkezett)

Mama (Erdős Tamás)

- Tamás - Mamás – Mama

Marcsi (Ecsedi Marianna)

- Marianna – Mari - Marcsi

Mariska (Gulyás Marianna)

- Marianna – Marika – Mariska

Márticska, Márticsku (Farkas Márta)

- Mártácska - Márticska

Misu, Mis-Mis (Zsiga Mihály)	- Misi – Misu - Mis
Nikó (Hajdú Anikó)	- Anikó – Nikó
Nina (Horváth Noémi, Szabó Katalin)	- Noémi nevéből félreértés alapján lett Nina (indoklást nem kaptam); Katalin – Lina –Nina
Nixy (Tóth Nikoletta)	- Niki – Nixi –Nixy
Norbinszky (Varga Norbert)	- Norbi – Norbinszky
Nurmi (Krányik Norbert)	- Norbi – Nurbi –Nurmi
Palci (Kiss Pál Attila)	- Pál – Pali – Palcsi – Palci
Sika (Szakál Orsolya)	- Orsika – Sika
Szasza, Szusza (Kócsi Alexandra)	- Szandra – Szasza – Szusza
Szisi (Taracközi Szilárd)	- Szilárd - Szisi
Tepsi (Fekete Emese)	- Mesi – Tepsi
Tódor (papp Antal)	- Antal – Tóni – Tódor
Trixi (Veréb Beáta)	- A Beatrix beczéséből.
Vice (Fekszi Éva)	- Évi – Vica - Vice
Xéna (Kasu Xénia)	- Xénia – Xéna
Zuzika, Zsuzsaaa (Szamosszegi Zsuzsa)	- Zúza; hosszan ejtik.
Zsozsó (Balogh Erzsébet)	- Erzsó – Zsóka – Zsozsó
Zsanér (Szakál Zsanett)	- Könnyebb ejtéssel (Zsanér) magyarították.

3. Család- és utónév összevonásából keletkezett ragadványnevek:

Mizó (Molnár Zoltán)	- Mozo - Mizo
Némcsi (Németh Csilla)	
Itru (Petru István)	
Sisa (Simon Sándor)	

Szati (Szamosszegi Péter)	- Peti – ti; internetes név
Szelemen Vándor (Szeles Sándor)	- Szójáték.
Tampon (Ossó Béla)	- Monogramja O.B. - Tampon

F) Egyéb ragadványnevek

1. Örökölt ragadványnevek:

Az apa ragadványneve öröklődik:

Nem magyarázom a név kialakulását, mert sok esetben nem tudták az okát.

Akkumulátor fija (Gál Attila)

Boher (Gereben Lajos)

Centi (Mezei Anikó)

Cicces, Cicu (Szilágyi Tamás)

Gedi lánya (Kócsi Alexandra)

Kis Biró (Biró Annamária)

Kisfarmer (Ecsedi Marianna)

Manó (Ferenczi Sándor)

Nyika (Nagy Gábor)

Puccparádé, Tügyfalvi, Tütyi (Tósér Zoltán)

Rini (Pável Zoltán)

Sala (Halászi Sándor)

Yoka (Rózsa Pál Zoltán)

Testvér, barát, diáktárs nevét kapja a másik:

Csülökné (Rózsa Edit)

- Barátja családneve Csülök.

Pista (Volkán Roland)

- Testvére István.

Sályi (Tokár Andrea)	- Sályi nevű fiú tetszik neki.
Szivar (Bereczki Károly Csaba)	- Bátyja nyert egy doboz szivart, innen ered a név.
Öcsi (Kiss Gellért)	- Bátyja alacsony növésű volt.

G) Ismeretlen eredetű ragadványnevek:

Több névnek nem ismerik az eredetét, de némely esetben érezhető volt a szándékolt elhallgatás is. (Főleg azokban az esetekben, amikor a gyűjtést tanár jelenlétében végeztem.)

Abigél (Balogh Renáta)

Andor (Rézműves Miklós)

Bacsu (Balogh Attila)

Biguli (Tóth Miklós)

Cselsz (Zelíci Gábor)

Csőpi (Sipos András)

Demetriusz, Sirokkó, Södni (Demeter Norbert)

Donatán (Lakatos Zoltán)

Guszt (Fekete Melinda)

Joe (Szilágyi Gábor)

Jonny (Kőszegi Pál)

Luci (Farkas József)

Madzag (Mester Balázs)

Miska, Miskó (Márkus Csaba)

Oszkár (Taracközi Szilárd)

Patex (Habarics Attila)

Pityisz (Virág Zsolt)

Pukk (Volkán Norbert)

Zsófia (Zsatku Rita)

Zsineg (Szakál Zsanett)

Benedektusz, Truduntusz, Sindy (Gál Attila)

Bimota, Billy Jane (Babella Beáta)

Tálca (Hajdú Anikó)

VII. A ragadványnevek szófaja

Ezzel a csoportosítással képet kapunk az egyes szófajok megterheltségéről. A gyűjtött ragadványnevek túlnyomó többsége, megközelítőleg 80%-a főnévi szófajú. A melléknevek csupán 15%-ban fordulnak elő. A különbséget a hangutánzó szavak, illetve az ismeretlen eredetű nevek adják.

A) Főnévi eredetű ragadványnevek:

1. Eredeti köznevek:

A számuk a legnagyobb, mert az állatnevek nagy része ide sorolható.

Bajusz, Betyár, Cipó, Csita, Fizfa, Gumi, Gunár, Hangya, Jérce, Kacsa, Liba, Nyereg, Puder, Szivar stb.

2. Tulajdonnevek, becézett személynevek:

Nagyszámú csoport ez is, mert ide tartoznak a becézett formák a hasonlóságra utaló nevek mellett.

Annus, Balázs Pali, Böbe, Esperanza, Ganxta, Jézus, Kamcsatka, Kokó, Linda, Miska, Sályi, Toldi, Trixi stb.

3. Összetett főnevek:

Békagenyó, Csontrakéta, Hutorony, Központ, Nyúlárnyék, Paptepertő stb.

4. Jelzős szóösszetétel:

Fejéregér, Gülüszem, Hosszupuska, Kantyuk, Kisoroszlán, Puccparádé stb.

B) Melléknévi eredetű ragadványnevek:

1. Eredeti:

Csunya, Huncut, Kis, Kopasz, Picur, Pirinyó, Sovány, Vörös stb.

2. -s képzős melléknevek:

Csipás, Füles, Láncos, Lisztes, Nyulas, Puncsos, Sittes, Szikes stb.

3. -i képzős melléknevek:

Csonti, Fogarasi, Gebi, Kínai, Szexi, Szöszi, Tügyfalvi stb.

4. Melléknévi igenév:

Imádkozó (Sáska), Romboló, Turó, Vonzó stb.

C) Egyéb eredetű:

1. Hangutánzó szó:

Cö, Rőf-rőf, Zümi stb.

3. Ismeretlen eredetűek:

Biguli, Boher, Patex, Södni stb.

szóképzés?

nifer?

JEGYZETEK

- 1 Csengeri kalendárium, 1989.
- 2 Hajdú Mihály 1974. Magyar becézőnevek (1770-1790). Bp. 17. Akadémia Kiadó.
- 3 Kálmán Béla 1989. A nevek világa. Bp. 14-15.
- 4 Uo. 36-39.
- 5 Uo. 62-67.
- 6 A Magyar Nyelv Értelmező Szótára. 1966 V. Bp. 891. Akadémia Kiadó.
- 7 Tóth Katalin 1968. A Karancs vidéki ragadványnévadás kérdéseihöz. MNyj. XII, 96-97.
- 8 Balogh László 1968. A szamoszegi ragadványnevek rendszere. MNyj. XII, 10.
9. Ördög Ferenc 1973. Személynévvizsgálatok Göcsej és Hetés területén.